

ДОТРИМАННЯ ПРАВА НА НЕГОТОРКАНІСТЬ ПРИ ПРОВЕДЕННІ ОСВІДУВАННЯ ОСОБИ В УМОВАХ РОЗВИТКУ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

Сігнаєвська К.І., студент ННІПП НАВС

Науковий керівник: к.ю.н., доцент, доцент кафедри кримінально -правових дисциплін ННІПП НАВС **Семенов В.В.**

Громадське суспільство починається з громадянина і його свободи. Звання «громадянин» звучить як синонім незалежності, гідності та поваги до особи, саме з поваги до кожної окремої особи незалежно від її правового статусу.

Освідування є досить ефективним і розповсюдженим заходом кримінального процесуального доказування. Однак, проведення освідування особи тісно пов'язано з вторгненням у сферу особистих прав громадян, гарантованих Конституцією України, адже об'єктом освідування є тіло людини, що зачіпає її права на особисту недоторканість. Питання про можливість примусового освідування підозрюваного, потерпілого і свідка є дискусійним у теорії правоохоронної практики.

Досліджуючи дане питання, В. Маринів слушно зазначає, що позбавити слідчого і суд можливості виявляти на тілі підозрюваного особливі прикмети і сліди, захищаючи почуття його сором'язливості, означає зробити неможливим встановлення істини у багатьох кримінальних провадженнях.

Щодо можливості примусового освідування потерпілого і свідка висловлюються протилежні думки. Так, свого часу М.С. Строгович зазначав, що потерпілі і свідки не можуть піддаватися освідуванню проти їх волі. Встановлення істини у кримінальному провадженні справі не повинно порушувати законні права і інтереси громадян. Дану думку поділяють і інші науковці. Освідування, яке поєднане з примусовим оголенням частин тіла потерпілого і свідка (особливо у справах про статеві злочини), зазначає І. А. Антонов, є неприпустимим у будь-яких випадках

Розвиваючи дану думку В. Маринів зазначає, що потерпілий і свідок не можуть примусово, проти їх волі піддаватися освідуванню. Будь -який примус стосовно особи заздалегідь непричетної до вчинення злочину, не може бути виправданий завданнями боротьби зі злочинністю, тому що ці завдання можуть бути успішно вирішені тільки при неухильному дотриманні прав і законних інтересів громадян. Будь - який фізичний чи психічний вплив, примус, який може бути до них застосовано, не є морально обґрунтованим.

Звичайно, захист прав та законних інтересів особи має бути визначальним в діяльності правоохоронних органів. Проте в цій діяльності завжди слід бачити дві сторони. Одна з них представлена особою, що вчинила кримінальне правопорушення і намагається будь-яким способом уникнути відповідальності. Другу сторону представляє особа, що зазнала шкоди від цього, і сподівається на поновлення порушених прав. За таких умов слід очікувати від неї всебічної допомоги слідчому у наданні повної і об'єктивної інформації про обставини вчиненої дії і особу підозрюваного.

Водночас, з прийняттям нового КПК України, передбачається цілий ряд гарантій, які спрямовані на захист честі і гідності осіб, що піддаються освідуванню. Зокрема, слідчому чи прокурору забороняється бути присутніми при освідуванні особи іншої статі, якщо це пов'язано з необхідністю оголення останньої. Освідування може супроводжуватися фіксуванням наявності чи відсутності на тілі особи, слідів кримінального правопорушення шляхом фотографування, відеозапису чи інших технічних засобів. Зображення, демонстрація яких може розглядатись як образлива для освідуваної особи, зберігаються в опечатаному вигляді і можуть надаватися лише суду під час судового розгляду, що також засвідчує той факт, що при освідуванні не допускаються дії, які принижують гідність освідуваної особи або є небезпечними для її здоров'я.